

Μάθημα Βιοχημικές Διεργασίες (ENE.2070)

Κινητική Ανάπτυξης Μικροοργανισμών

Δρ. ΑΝΕΣΤΗΣ ΒΛΥΣΙΔΗΣ

Τμήμα Μηχανικών Περιβάλλοντος

Πανεπιστήμιο Πατρών

Τι μάθαμε στην προηγούμενη διάλεξη (Διάλεξη 3β)

- Πως επηρεάζουν διάφοροι αναστολείς την κινητική μίας ενζυμικής αντίδρασης
  - Α) Συναγωνιστικούς αναστολείς (competitive inhibitors)
  - Β) Μη-συναγωνιστικούς αναστολείς (non-competitive inhibitors)
  - Γ) Ασυναγώνιστους αναστολείς (uncompetitive inhibitors)
- Είδαμε τον μηχανισμό της ενζυμικής αντίδρασης όταν υπάρχει αναστολή υποστρώματος
- Παραδείγματα πάνω στην κινητική των ενζύμων με τη χρήση διαγραμμάτων
- Τι συστήματα υπάρχουν για την ακινητοποίηση Ενζύμων
  - Παγιδευμένα σε μήτρα ή μεμβράνη
  - Προσδεμένα

Περιγραφή Σημερινής Διάλεξης (Διάλεξη 5)

- Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων
  - Πως μπορούμε να εκφράσουμε το ρυθμό μιας αντίδρασης στις βιοδιεργασίες
  - Επανάληψη στις κινητικές μηδενικής και πρώτης τάξης
  - Γενική μορφή κινητικής μιας αντίδρασης
- Υπολογισμός του ρυθμού της αντίδρασης από πειραματικά δεδομένα
  - Μέθοδος κλίσης μεσαίου σημείου
- Κινητική Μικροβιακής Ανάπτυξης και Παραγωγής Μεταβολικών Προϊόντων
  - Μικροβιακή Ανάπτυξη σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth)
  - Διάφορες φάσεις ανάπτυξης
  - Πως μετράμε την συγκέντρωση της κυτταρικής μάζας

Περιγραφή Σημερινής Διάλεξης (Διάλεξη 4) Συνέχεια

- Εξέταση Μη Δομημένων και Μη Κατανεμημένων μοντέλων
  - Εξίσωση Monod
  - Εναλλακτικές εξισώσεις της εξίσωσης Monod
  - Μοντέλο Πολλαπλών υποστρωμάτων
  - Μοντέλα με παρεμπόδιση υποστρώματος
  - Μοντέλα με παρεμπόδιση προϊόντος (ή από τοξικές ενώσεις)
- Ανάπτυξη μοντέλων για την περιγραφή της βιομάζας
- Ανάπτυξη μοντέλων για την περιγραφή της κατανάλωσης του υποστρώματος και της παραγωγής προϊόντος

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

- Ας υποθέσουμε τη γενική μονόδρομη αντίδραση:
  - $aA + bB \rightarrow yY + zZ$
- Ο ρυθμός της αντίδρασης μπορεί να προσδιοριστεί από το ρυθμό μετατροπής της χημικής ένωσης A.
- R_A είναι ο ρυθμός της αντίδρασης σε σχέση με το A με μονάδες (π.χ. kg/s).
- Πως μετράμε ρυθμούς αντιδράσεων;
- Ο ρυθμός της αντίδρασης (ή αλλιώς η ταχύτητα της αντίδρασης) εξαρτάται από το ρυθμό της αλλαγής μάζας σε ένα σύστημα.

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

- Σε μη σταθερή κατάσταση το **γενικό ισοζύγιο μάζας** δίνεται από την παρακάτω εξίσωση:
- $$\frac{dM}{dt} = M_i - M_o + R_G - R_C$$
  - Όπου: το M είναι η μάζα και το t είναι ο χρόνος
  - M_i είναι ο ρυθμός ροής μάζας που μπαίνει στο σύστημα
  - M_o είναι ο ρυθμός ροής μάζας που βγαίνει από το σύστημα
  - R_G είναι ο ρυθμός μάζας παραγωγής από την αντίδραση
  - R_C είναι ο ρυθμός μάζας κατανάλωσης από την αντίδραση
- Στην προηγούμενη αντίδραση ($aA + bB \rightarrow yY + zZ$) το **ισοζύγιο μάζας για το A** είναι:
- $$\frac{dM_A}{dt} = M_{Ai} - M_{Ao} - R_A$$

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

Έκφραση του ρυθμού αντίδρασης

- $\frac{dM_A}{dt} = M_{Ai} - M_{Ao} - R_A$
- Επομένως, ο **ρυθμός αντίδρασης R_A** μπορεί να προσδιοριστεί εάν μετρηθεί
  - Ο ρυθμός μεταβολής της μάζας του A ($\frac{dM_A}{dt}$).
  - και οι ρυθμοί ροής του A μέσα και έξω από το σύστημα (M_{Ai} και M_{Ao})
- Σε ένα κλειστό σύστημα (όπως ένα αντιδραστήρας διαλείποντος έργου)
  - $M_{Ai} = M_{Ao} = 0$
  - $R_A = - \frac{dM_A}{dt}$
  - Αρνητικό πρόσημο όταν το A είναι αντιδρών, θετικό όταν είναι προϊόν.

$$R_B = \frac{-dM_B}{dt} \quad R_Y = \frac{dM_Y}{dt} \quad R_Z = \frac{dM_Z}{dt}$$

R_Y και R_Z (ρυθμοί παραγωγής ή παραγωγικότητα
production rates ή productivities)

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

Έκφραση του ρυθμού αντίδρασης

- Ο ρυθμός της αντίδρασης μπορεί να εκφραστεί χρησιμοποιώντας διαφορετικές βάσεις μέτρησης.
- Στη μηχανική βιοδιεργασιών υπάρχουν τρεις διαφορετικοί τρόποι έκφρασης του ρυθμού αντίδρασης που εφαρμόζονται σε διαφορετικές καταστάσεις.
  - I) Ο **ολικός ρυθμός**: εκφράζεται σε μονάδες μάζας ή moles ανά μονάδα χρόνου (π.χ. ο ετήσιος ρυθμός παραγωγής αυτού του προϊόντος είναι 100 000 τόνοι το χρόνο).
  - II) Ο **ογκομετρικός ρυθμός**: Επειδή η συνολική μάζα του αντιδρών που μετατράπηκε σε ένα μείγμα αντίδρασης εξαρτάται από το μέγεθος του συστήματος, είναι συχνά βολικό να προσδιορίζεται ο ρυθμός αντίδρασης ως ο ρυθμός ανά μονάδα όγκου (π.χ. kg/m³/s).
  - Ο ρυθμός της αντίδρασης που εκφράζεται σε ογκομετρική βάση χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των διαφορών όγκου μεταξύ των συστημάτων της αντίδρασης.
- $r_A = \frac{R_A}{V} = \frac{-1}{V} \frac{dM_A}{dt}$, όπου το r_A είναι ο ογκομετρικός ρυθμός της αντίδρασης σε σχέση με το A

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

Έκφραση του ρυθμού αντίδρασης

- Όταν ο όγκος είναι σταθερός τότε η προηγούμενη εξίσωση γράφεται:
  - $r_A = \frac{-dC_A}{dt}$, όπου C_A είναι η συγκέντρωση του A σε μονάδες (π.χ. Kg/m³)
- **Οι ογκομετρικοί ρυθμοί είναι ιδιαίτερα χρήσιμοι για σύγκριση αποδόσεων αντιδραστήρων διαφορετικού μεγέθους.**
- Ένας κοινός στόχος βελτιστοποίησης στις διεργασίες αντίδρασης είναι η μεγιστοποίηση της ογκομετρικής παραγωγικότητας
- Έτσι ώστε ο επιθυμητός συνολικός ρυθμός παραγωγής να επιτευχθεί
  - με αντιδραστήρες στο ελάχιστο μέγεθος και
  - επομένως στο ελάχιστο κόστος.

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

Έκφραση του ρυθμού αντίδρασης

- III) **Ειδικοί ρυθμοί:** Οι βιολογικές αντιδράσεις περιλαμβάνουν ένζυμα και κύτταρα ως καταλύτες.
- Επειδή το συνολικό ποσοστό μετατροπής εξαρτάται από την ποσότητα του καταλύτη που υπάρχει
- Μερικές φορές είναι χρήσιμο να προσδιορίζεται ο ρυθμός αντίδρασης ως ο ρυθμός ανά ποσότητα ενζύμου ή κυττάρων που εμπλέκονται στην αντίδραση.
- Σε ένα κλειστό σύστημα, ο ειδικός ρυθμός αντίδρασης μπορεί να υπολογιστεί ως εξής:
  - $r_A = -\left(\frac{1}{X} \eta' \frac{1}{E}\right) \frac{dC_A}{dt}$
  - όπου r_A είναι ο ειδικός ρυθμός αντίδρασης σε σχέση με το A,
  - X είναι η συγκέντρωση των κυττάρων και E είναι η συγκέντρωση του ενζύμου και
  - dC_A / dt είναι ο ρυθμός μεταβολής της συγκέντρωσης του A στο σύστημα.

Επανάληψη στην Κινητική αντιδράσεων (0 order kinetics)

- Έχουμε τις κινητικές μηδενικής τάξης (**zero-order kinetics**)
- Ο ρυθμός της αντίδρασης είναι ανεξάρτητος από την συγκέντρωση του αντιδρώντος
- $r_A = k_0$
- k_0 είναι η μηδενικού βαθμού σταθερά της αντίδρασης (μονάδες π.χ. mol / m³ / s) και εξαρτάται από την συγκέντρωση του καταλύτη
- Όταν βρούμε το r_A αυτό θα είναι σταθερό και ίσο με k_0 κατά τη διάρκεια της αντίδρασης
- Για σταθερό όγκο: $\frac{-dC_A}{dt} = k_0 \rightarrow \int_{C_{A0}}^{C_A} dC_A = \int_0^t -k_0 dt \rightarrow C_A = C_{A0} - k_0 t$
- Επομένως, όταν η αντίδραση είναι μηδενικής τάξης, η **γραφική παράσταση του C_A με το χρόνο** δίνει μια ευθεία γραμμή με κλίση **$-k_0$** .

Παράδειγμα κινητικής μηδενικής τάξης

- Ο μικροοργανισμός *Serratia marcescens* καλλιεργείται σε ένα ελάχιστο θρεπτικό μέσο σε έναν μικρό αναδευτήρα. Η κατανάλωση οξυγόνου μετριέται σε συγκέντρωση κυττάρων 22.7 g/L (ξηρό βάρος).

<i>Time</i> (min)	<i>Oxygen concentration</i> (mmol l ⁻¹)
0	0.25
2	0.23
5	0.21
8	0.20
10	0.18
12	0.16
15	0.15

(α) Προσδιορίστε τη σταθερά ρυθμού πρόσληψης οξυγόνου.

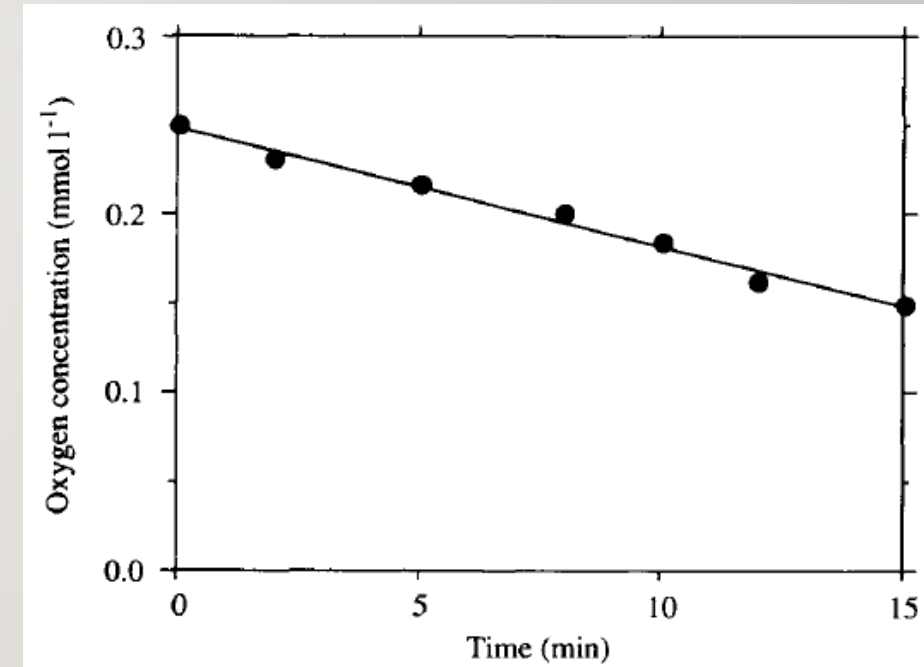
(β) Εάν η συγκέντρωση των κυττάρων μειωθεί στα 12 g /L, ποια είναι η τιμή της σταθεράς ρυθμού;

$$\frac{-dC_A}{dt} = k_0$$

$$C_A = C_{A0} - k_0 t$$

Λύση Παραδείγματος I

- **(α)** Γενικά η κατανάλωση μικροβιακού οξυγόνου είναι αντίδραση μηδενικής τάξης για ένα ευρύ φάσμα συγκεντρώσεων οξυγόνου παραπάνω από το C_{crit} .
- Για να ελέγξουμε εάν όντως ισχύει το παραπάνω
- Σχεδιάζουμε την συγκέντρωση του οξυγόνου ως συνάρτηση του χρόνου.
- Βλέπουμε ότι το μοντέλο μηδενικής τάξης ταιριάζει καλά στα δεδομένα. Η κλίση είναι $-6.7 \cdot 10^{-3} \text{ mmol / L / min}$
- Συνεπώς, $k_0 = 6.7 \cdot 10^{-3} \text{ mmol / L / min}$
- **(β)** Για κύτταρα της ίδιας ηλικίας που καλλιεργούνται υπό τις ίδιες συνθήκες, το k_0 αναμένεται να είναι άμεσα ανάλογο στον αριθμό των κυττάρων που υπάρχουν.

$$[X_1] k_{01} = [X_2] k_{02}$$

Επανάληψη στην Κινητική αντιδράσεων (1st order kinetics)

- Εάν μια αντίδραση υπακούει στην κινητική πρώτης τάξης, η σχέση μεταξύ του ρυθμού αντίδρασης και της συγκέντρωσης αντιδρώντος έχει ως εξής:
- $r_A = k_1 C_A$
- k_1 είναι η πρώτου βαθμού σταθερά της αντίδρασης (μονάδες π.χ. 1/s)
- Εξαρτάται από την συγκέντρωση του καταλύτη.
- C_A είναι η συγκέντρωση του A
- Για σταθερό όγκο έχουμε $\frac{dC_A}{dt} = -k_1 C_A \rightarrow \int \frac{dC_A}{C_A} = \int -k_1 dt \rightarrow \ln C_A = \ln C_{A0} - k_1 t \rightarrow C_A = C_{A0} e^{-k_1 t}$
- Επομένως, για αντίδραση πρώτης τάξης, **το διάγραμμα του $\ln C_A$ συναρτήσει του χρόνου** δίνει μια ευθεία γραμμή με κλίση $-k_1$.

Παράδειγμα κινητικής πρώτης τάξης

- Η μούχλα *Aspergillus niger* χρησιμοποιείται για την παραγωγή γλυκονικού οξέος. Η σύνθεση του προϊόντος πραγματοποιείται σε έναν ζυμωτήρα όπου η συγκέντρωση γλυκονικού οξέος μετريέται ως συνάρτηση του χρόνου για τις πρώτες 39 ώρες καλλιέργειας.

<i>Time</i> (h)	<i>Acid concentration</i> (g l ⁻¹)
0	3.6
16	22
24	51
28	66
32	97
39	167

(α) Προσδιορίστε τη σταθερά ρυθμού.

(β) Υπολογίστε τη συγκέντρωση του προϊόντος μετά από 20 ώρες.

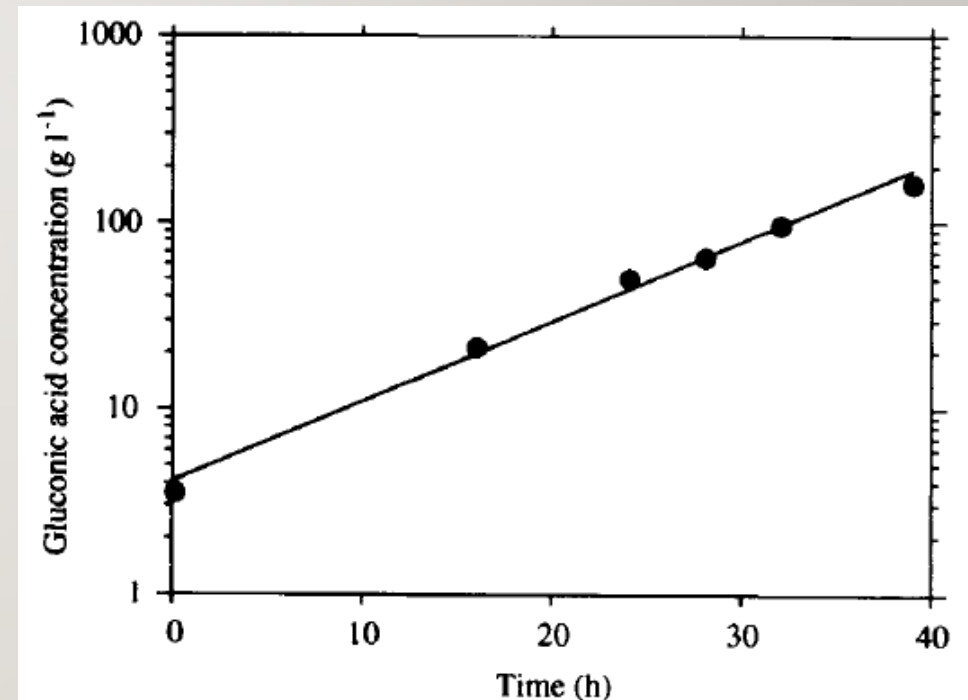
$$\ln C_A = \ln C_{A0} - k_1 t$$

$$C_A = C_{A0} e^{-k_1 t}$$

Λύση Παραδείγματος 2

- (α) Ελέγχουμε εάν η παραγωγή γλυκονικού οξέος μπορεί να μοντελοποιηθεί ως αντίδραση πρώτης τάξης (δλδ να την περιγράψουμε με την εξίσωση 1^{ης} τάξης).
- Για σταθερό όγκο: $\frac{dC_{GA}}{dt} = k_1 C_{GA}$ και ολοκληρώνοντας έχουμε:
 $\ln C_{GA} = \ln C_{GA0} + k_1 t$
- Επομένως, μια **ημι-λογαριθμική γραφική παράσταση** συγκέντρωσης γλυκονικού οξέος σε σχέση με το χρόνο θα πρέπει να δώσει μια **ευθεία γραμμή** με κλίση k_1 .
- Η κλίση και η αποτέμνουσα από την γραφική παράσταση ισούνται με:
 $k_1 = 0.10 \text{ h}^{-1}$, $C_{GA0} = 4.1 \text{ g/L}$
- (β) Από τη στιγμή που έχουμε βρει τις παραμέτρους της κινητικής μας μπορούμε να υπολογίσουμε την συγκέντρωση του GA για οποιαδήποτε χρονική στιγμή.

Εισαγωγή στην Κινητική Αντιδράσεων

Η γενική μορφή κινητικής

- $aA + bB \rightarrow yY + zZ$
- Συχνά, ο ογκομετρικός ρυθμός αυτής της αντίδρασης μπορεί να εκφραστεί ως συνάρτηση των συγκεντρώσεων των αντιδρώντων χρησιμοποιώντας την ακόλουθη μαθηματική φόρμα:
  - $r_A = k C_A^a C_B^b$
- όπου k είναι ο σταθερός ρυθμός ή ο συντελεστής ρυθμού της αντίδρασης που είναι ανεξάρτητος από τη συγκέντρωση των αντιδρώντων αλλά εξαρτάται από άλλες μεταβλητές που επηρεάζουν τον ρυθμό αντίδρασης όπως η θερμοκρασία.
- Όταν η κινητική εξίσωση έχει τη παραπάνω μορφή, η αντίδραση λέγεται ότι είναι τάξης a ως προς το αντιδρών A και τάξης b ως προς το αντιδρών B .
- Η τάξη της συνολικής αντίδρασης είναι $(a + b)$.

Υπολογισμός του ρυθμού της αντίδρασης από πειραματικά δεδομένα

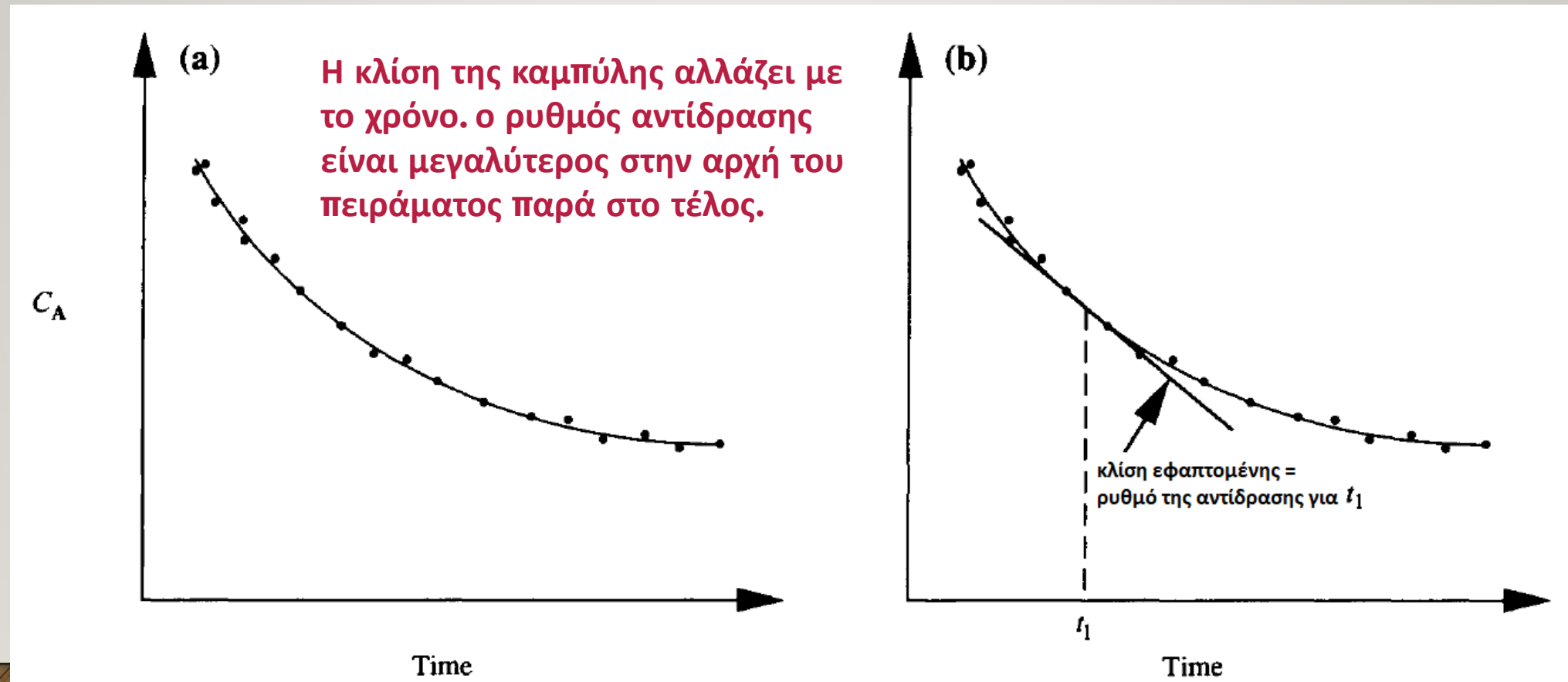
Υπολογισμός του ρυθμού της αντίδρασης από πειραματικά δεδομένα

- Είδαμε ότι ο ογκομετρικός ρυθμός αντίδρασης σε κλειστό σύστημα μπορεί να βρεθεί μετρώντας το ρυθμό μετατροπής της μάζας του αντιδρώντος που παίρνει μέρος
  - Υπό την προϋπόθεση ότι το αντιδρών εμπλέκεται σε μία μόνο αντίδραση
- Οι περισσότερες κινητικές μελέτες βιολογικών αντιδράσεων πραγματοποιούνται σε κλειστά συστήματα με σταθερό όγκο μείγματος αντίδρασης
- Οπότε μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την παρακάτω εξίσωση για τον υπολογισμό του ογκομετρικού ρυθμού της αντίδρασης.
- $r_A = \frac{-dC_A}{dt}$
  - που είναι η κλίση της καμπύλης στη γραφική παράσταση το C_A με το χρόνο.

Υπολογισμός του ρυθμού της αντίδρασης από πειραματικά δεδομένα

Υπολογισμός του ρυθμού της αντίδρασης από πειραματικά δεδομένα

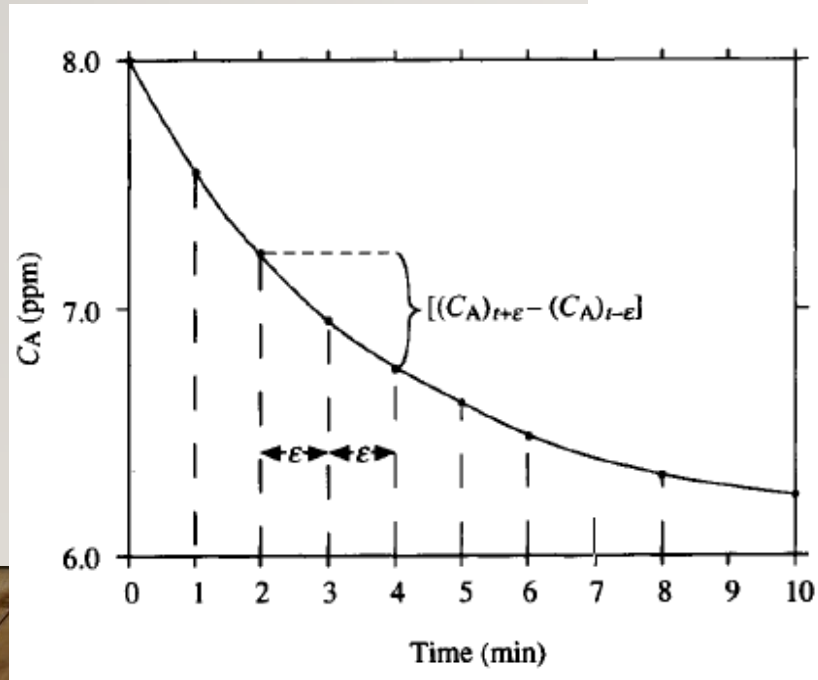

- Ένας προφανής τρόπος για τον προσδιορισμό του ρυθμού αντίδρασης είναι να τραβήξουμε εφαπτόμενες στην καμπύλη του σχήματος σε διάφορες χρονικές στιγμές και αξιολόγηση των κλίσεων των εφαπτομένων.
- Η σχεδίαση εφαπτομένων είναι:
  - μία εξαιρετικά δύσκολη διαδικασία και επίσης
  - μία πολύ υποκειμενική διαδικασία επιρρεπής σε μεγάλη ανακρίβεια ακόμη και με ειδικές συσκευές σχεδίασης
- Πιο αξιόπιστες τεχνικές είναι διαθέσιμες για τη γραφική διαφοροποίηση των δεδομένων ρυθμού.
  - Μέθοδος μέσης τιμής ρυθμού - ίσης περιοχής
  - **Μέθοδος κλίσης μεσαίου σημείου**

Υπολογισμός του ρυθμού της αντίδρασης από πειραματικά δεδομένα: Μέθοδος κλίσης μεσαίου σημείου

- Γραφική διαφοροποίηση χρησιμοποιώντας τη μέθοδο κλίσης μεσαίου σημείου.
- Οι τιμές υπολογίζονται στη μέση μεταξύ δύο γειτονικών διαστημάτων μεγέθους ϵ .

$$\frac{dC_A}{dt} = \frac{[(C_A)_{t+\epsilon} - (C_A)_{t-\epsilon}]}{2\epsilon}$$

Time (t, min)	Oxygen concentration (C _A , ppm)	ε	[(C _A) _{t+ε} - C _A) _{t-ε}]	dC _A /dt
0.0	8.00	1.0	—	—
1.0	7.55	1.0	-0.78	-0.39
2.0	7.22	1.0	-0.59	-0.30
3.0	6.96	1.0	-0.46	-0.23
4.0	6.76	1.0	-0.35	-0.18
5.0	6.61	1.0	-0.27	-0.14
6.0	6.49	1.0	-0.22	-0.11
8.0	6.33	2.0	-0.24	-0.06
10.0	6.25	2.0	—	—

Κινητική Μικροβιακής Ανάπτυξης και Παραγωγής Μεταβολικών Προϊόντων

Κινητική Μικροβιακής Ανάπτυξης

- Η κινητική της ανάπτυξης των κυττάρων εκφράζεται χρησιμοποιώντας εξισώσεις παρόμοιες με αυτές που αναφέραμε στην κινητική ενζύμων.
- Ο μεταβολισμός των κυττάρων εξαρτάται από την ολοκληρωμένη δράση ενός πλήθους ενζύμων.

Κινητική Μικροβιακής Ανάπτυξης

- Η ανάπτυξη είναι το αποτέλεσμα τόσο της αναπαραγωγής όσο και της μεταβολής του μεγέθους των κυττάρων.
- Εισάγοντας κατάλληλο θρεπτικό υλικό, οι μικροοργανισμοί αποσπούν τα απαραίτητα θρεπτικά συστατικά και τα μετατρέπουν σε βιολογικές ενώσεις.
  - Ένα μέρος για παραγωγή ενέργειας
  - Ένα άλλο μέρος χρησιμοποιείται για βιοσύνθεση και παραγωγή προϊόντων
- Παρατηρείται αύξηση της μικροβιακής μάζας με το χρόνο.
- Η μικροβιακή ανάπτυξη είναι ένα καλό παράδειγμα αυτοκαταλυόμενης αντίδρασης.
- Υποστρώματα + κύτταρα $\rightarrow$ εξωκυτταρικά προϊόντα + περισσότερα κύτταρα
  - $\Sigma S + X \rightarrow \Sigma P + nX$

Μικροβιακή Ανάπτυξη σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth)

Οι διάφορες φάσεις ανάπτυξης διακρίνονται πιο εύκολα όταν ο λογάριθμος της συγκέντρωσης των ζωντανών κυττάρων συσχετίζεται με το χρόνο.

- 1) Φάση καθυστέρησης
- 2) Φάση επιτάχυνσης
- 3) Φάση εκθετικής ανάπτυξης
- 4) Φάση επιβράδυνσης
- 5) Στάσιμη φάση
- 6) Φάση θανάτου ή αποδόμησης

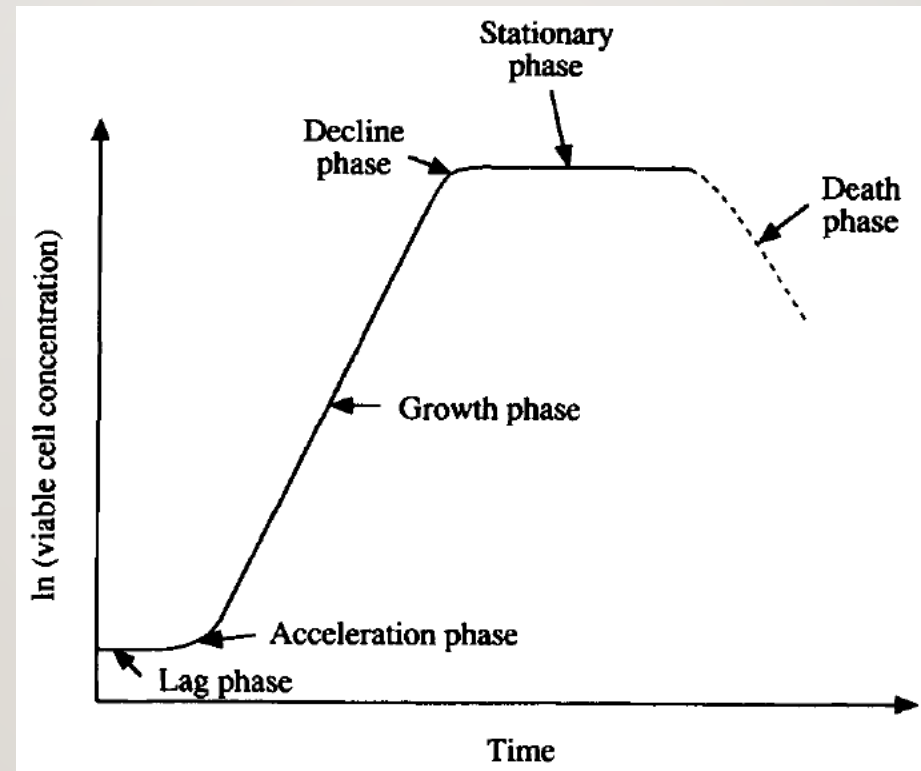

Table 11.6 Summary of batch cell growth

Phase	Description	Specific growth rate
Lag	Cells adapt to the new environment; no or very little growth	$\mu \approx 0$
Acceleration	Growth starts	$\mu < \mu_{\max}$
Growth	Growth achieves its maximum rate	$\mu \approx \mu_{\max}$
Decline	Growth slows due to nutrient exhaustion or build-up of inhibitory products	$\mu < \mu_{\max}$
Stationary	Growth ceases	$\mu = 0$
Death	Cells lose viability and lyse	$\mu < 0$

Μικροβιακή Ανάπτυξη σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth): Μείωση της λανθάνουσας φάσης

- Η λανθάνουσα περίοδος αυξάνεται όταν αυξάνεται η ηλικία του εμβολίου (εύρεση βέλτιστης ηλικίας εμβολίου με την οποία ελαχιστοποιείται η διάρκεια της λανθάνουσας φάσης).
- Δλδ τα κύτταρα του εμβολίου πρέπει να είναι στην εκθετική τους φάση (νέα κύτταρα και ενεργά)
- Προσαρμογή των κυττάρων στο θρεπτικό μέσο και στις συνθήκες ανάπτυξης πριν τον εμβολιασμό.
- Ο όγκος του εμβολίου πρέπει να είναι μεγάλος (5 – 10 % του όγκου της καλλιέργειας).

Μικροβιακή Ανάπτυξη σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth): εκθετική φάση

- Ο ρυθμός ανάπτυξης είναι ευθέως ανάλογος της κυτταρικής συγκέντρωσης και η αναπαραγωγή των κυττάρων είναι το φυσικό προϊόν αυτής της αντίδρασης.
- Εάν η ανάπτυξη είναι εκθετική, η φάση ανάπτυξης εμφανίζεται ως ευθεία γραμμή σε ημι-λογαριθμικό διάγραμμα.
- Κατά τη φάσεις ανάπτυξης και αποδόμησης, ο ρυθμός ανάπτυξης κυττάρων περιγράφεται από την εξίσωση:
  - $r_x = \mu X$
  - $\mu =$ ο ειδικός ρυθμός ανάπτυξης με μονάδες π.χ. h^{-1}
- Ο εκθετικός ρυθμός ανάπτυξης είναι **πρώτης τάξης** και το μ είναι η **κλίση** της ευθείας του $\ln(X/X_0)$ ως προς το χρόνο.
- Σε κλειστό σύστημα όπου η ανάπτυξη είναι η μόνη διαδικασία που επηρεάζει τη συγκέντρωση των κυττάρων έχουμε:
  - $r_x = dX/dt = \mu X$

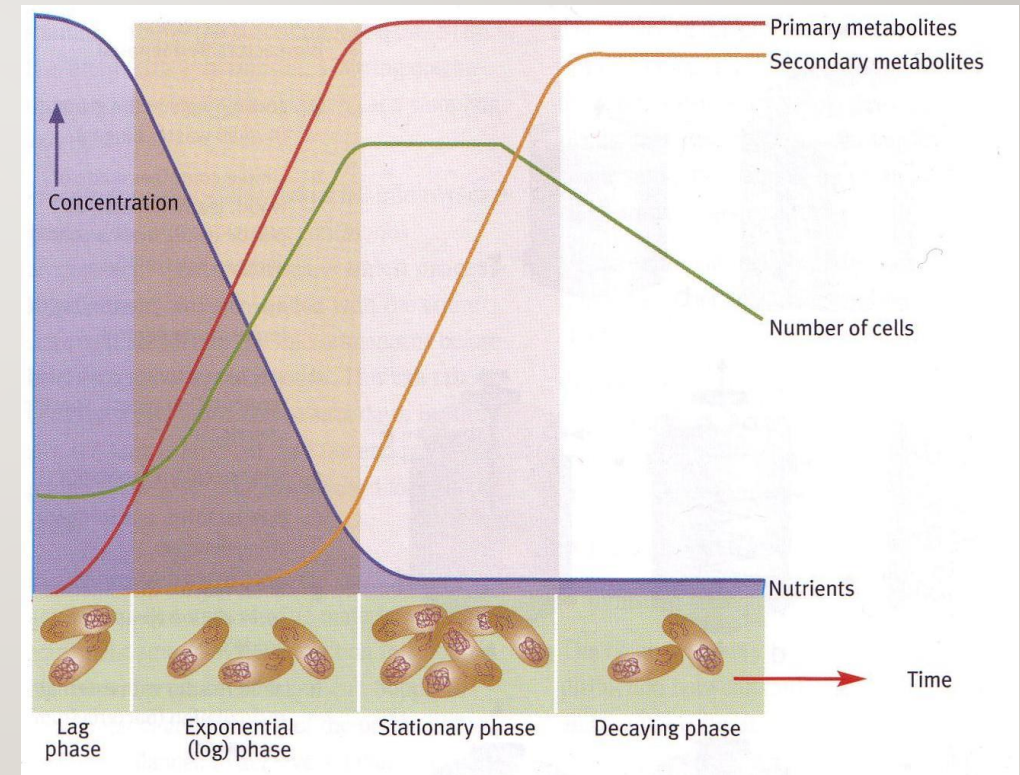
Μικροβιακή Ανάπτυξη σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth): φάση επιβράδυνσης

- Μετά την εκθετική φάση έχουμε επιβράδυνση της αύξησης
- Είτε λόγω της εξάντλησης ενός ή περισσότερων σημαντικών θρεπτικών υλικών
- Είτε από την συσσώρευση τοξικών προϊόντων της ανάπτυξης
- Το κύτταρο αναδιοργανώνεται με στόχο να αυξήσει τις πιθανότητες επιβίωσής του σε ένα εχθρικό περιβάλλον.

Μικροβιακή Ανάπτυξη σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth): φάση στασιμότητας

- Εδώ ο ρυθμός ανάπτυξης μηδενίζεται ή ο ρυθμός ανάπτυξης ισούται με τον ρυθμό θανάτου των κυττάρων.
- Τα κύτταρα είναι μεταβολικά ενεργά και παράγουν δευτερογενή μεταβολικά προϊόντα.
- Οι δευτερογενείς μεταβολίτες παράγονται ως αποτέλεσμα μεταβολικής απορρύθμισης.
- Τα κύτταρα καταβολίζουν τα αποθέματά τους για το σχηματισμό νέων δομικών συστατικών και μονομερών ουσιών που χρησιμοποιούνται για παραγωγή ενέργειας. (ενδογενής μεταβολισμός).

Μικροβιακή Ανάπτυξη σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth): φάση θανάτου

- Ο ρυθμός θανάτου των κυττάρων ακολουθεί συνήθως κινητική πρώτης τάξης:
  - $\frac{dN}{dt} = -k'_d N$ ή
  - Μετά την ολοκλήρωση $\rightarrow N = N_S e^{-k'_d t}$
  - Όπου: N_S η συγκέντρωση των κυττάρων στο τέλος της φάσης στασιμότητας
  - k'_d η σταθερά για ρυθμού θανάτου πρώτης τάξης
  - Από το διάγραμμα του **$\ln N$** ως προς **t** προκύπτει **ευθεία γραμμή με κλίση $-k'_d$** .

Κινητική Μικροβιακής Ανάπτυξης

- Οι ρυθμοί μετατροπής μεταβλητών που μας ενδιαφέρουν στις βιοχημικές αντιδράσεις είναι:
  - (α) ο ογκομετρικός ρυθμός ανάπτυξης βιομάζας $r_X = dX/dt$ με μονάδες π.χ. $\text{kg}/\text{m}^3/\text{h}$,
  - (β) ο ρυθμός κατανάλωσης υποστρώματος $r_S = -d[S]/dt$,
  - (γ) ο ρυθμός σχηματισμού προϊόντος $r_P = d[P]/dt$, και
  - (δ) ο ρυθμός παραγωγής θερμότητας $r_H = dH/dt$.
- Και έχουμε και τους ειδικούς ρυθμούς:

$$\mu = \frac{1}{x} \frac{dx}{dt} \quad q_S = -\frac{1}{x} \frac{d[S]}{dt} \quad q_P = \frac{1}{x} \frac{d[P]}{dt} \quad q_H = \frac{1}{x} \frac{dH}{dt}$$

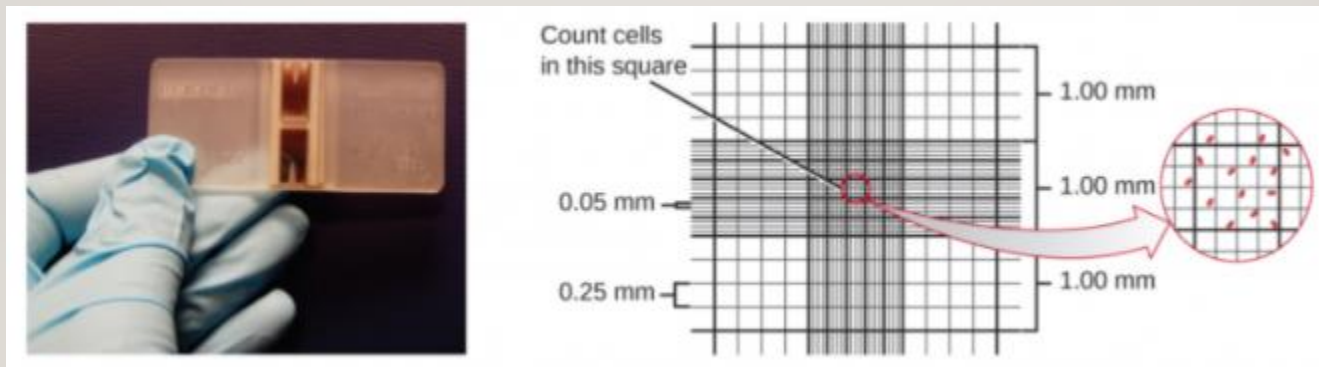
Πως μετράμε την συγκέντρωση της κυτταρικής μάζας

- Υπολογισμός αριθμών κυττάρων
  - Με μικροσκόπιο χρησιμοποιώντας ένα κυτταρόμετρο (βαθμονομημένη πλάκα)
  - Με αρίθμηση των μικροοργανισμών σε τρυβλία (Colony forming units)
- Υπολογισμός της μάζας των κυττάρων
  - Ξηρό βάρος
  - Θολερότητα ή οπτική πυκνότητα δειγμάτων (απορρόφηση φωτός από αιωρούμενα κύτταρα)
  - Έμμεσες μέθοδοι (εσωκυτταρικές ουσίες (DNA, RNA, ATP), υπόστρωμα για αύξηση βιομάζας ή προϊόντα του μεταβολισμού (π.χ. CO₂))

Πως μετράμε την συγκέντρωση της κυτταρικής μάζας Με κυτταρόμετρο (βαθμονομημένη πλάκα)

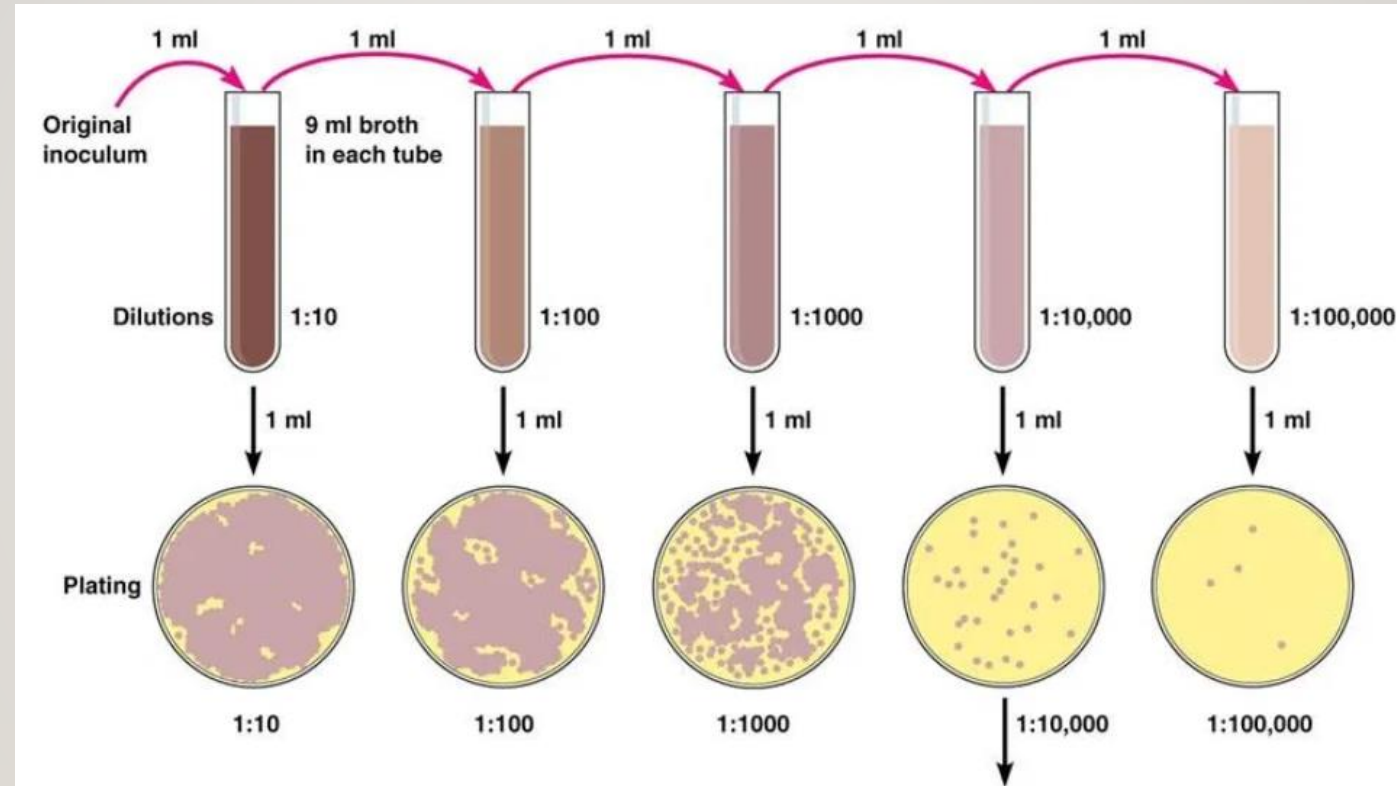
- Ένας θάλαμος Petroff-Hausser είναι μια ειδική διαφάνεια που έχει σχεδιαστεί για τη μέτρηση των βακτηριακών κυττάρων σε γνωστό όγκο δείγματος.
- Ένα πλέγμα χαράσσεται στη διαφάνεια για να διευκολύνει την ακρίβεια στην μέτρηση.
- Η εικόνα που παίρνουμε στο μικροσκόπιο αποτελείται από τετράγωνα γνωστών περιοχών.
- Η μεγεθυμένη προβολή δείχνει το τετράγωνο στο οποίο μετριοούνται τα βακτήρια (ερυθρά κύτταρα).

Η μέθοδος αυτή είναι κατάλληλη για καλλιέργειες στις οποίες τα κύτταρα δε συσσωματώνονται.

Πως μετράμε την συγκέντρωση της κυτταρικής μάζας Με αρίθμηση των μικροοργανισμών σε τρυβλία **Colony forming units**

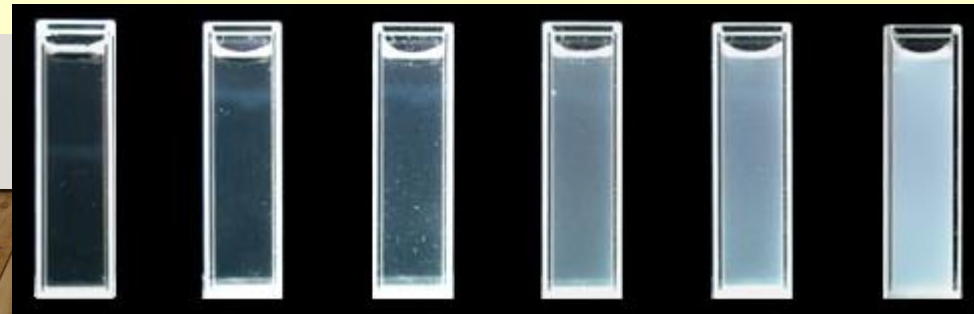
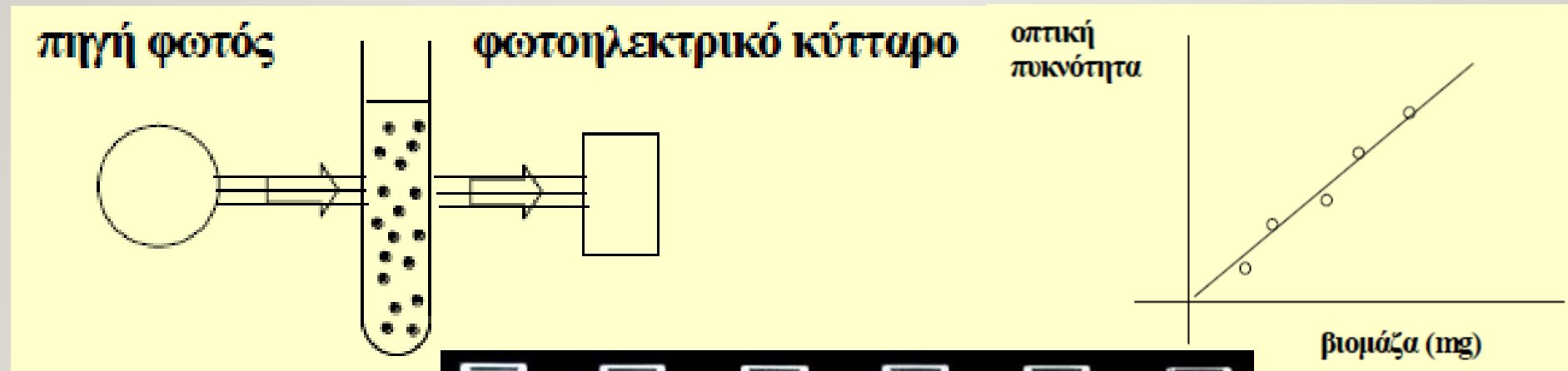

- Οπότε άμα έχουμε 36 αποικίες (colonies) σε 1:10000 αραιώση τότε ο αριθμός βακτηριδίων είναι $36 * 10000 = 360000$ βακτήρια / ml δείγματος

Πως μετράμε την συγκέντρωση της κυτταρικής μάζας Με φασματοφωτομετρία

- Βασίζεται στην απορρόφηση του φωτός από τα αιωρούμενα κύτταρα που περιέχονται στο δείγμα μας.
- Η ένταση του απορροφώμενου φωτός μετριέται με τη βοήθεια φωτομέτρου

Μη Δομημένα και Μη Κατανεμημένα μοντέλα

Ταξινόμηση μοντέλων μικροβιακής ανάπτυξης

Ισορροπημένη ανάπτυξη δλδ
σταθερή κυτταρική σύσταση

«Μέσο»
κύτταρο

	ΜΗ ΔΟΜΗΜΕΝΑ	ΔΟΜΗΜΕΝΑ
ΜΗ ΚΑΤΑΝΕΜΗΜΕΝΑ	<ul style="list-style-type: none"> Ο κυτταρικός πληθυσμός είναι μία μεταβλητή ενός και μόνο συστατικού. Όλα τα κύτταρα έχουν την ίδια ηλικία. 	<ul style="list-style-type: none"> Διακρίνουμε πολλά συστατικά που απαρτίζουν την κυτταρική μάζα. Όλα τα κύτταρα έχουν την ίδια ηλικία.
ΚΑΤΑΝΕΜΗΜΕΝΑ	<ul style="list-style-type: none"> Θεωρούμε την κυτταρική μάζα ως μία μεταβλητή. Διακρίνουμε κατανομή ηλικίας κυττάρων. 	<ul style="list-style-type: none"> Διακρίνουμε πολλά συστατικά που απαρτίζουν την κυτταρική μάζα. Διακρίνουμε κατανομή ηλικίας κυττάρων.

Ταξινόμηση μοντέλων μικροβιακής ανάπτυξης

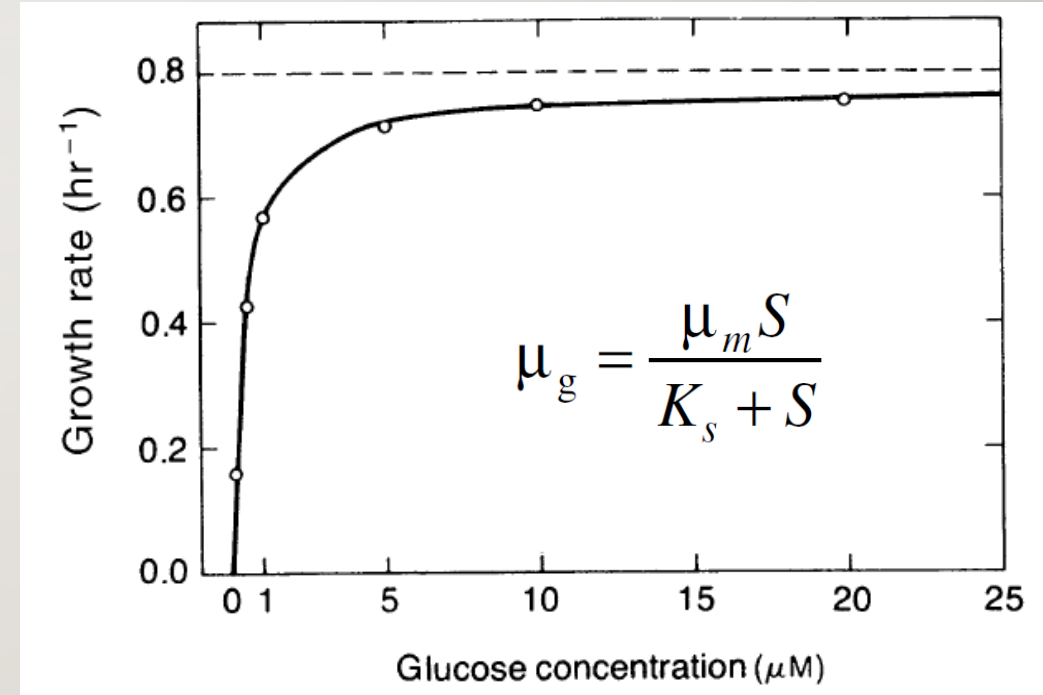
- Η προϋπόθεση ισορροπημένης ανάπτυξης ισχύει κυρίως
  - σε καλλιέργεια συνεχούς έργου ενός σταδίου που βρίσκεται σε μόνιμη κατάσταση
  - Καθώς και στην εκθετική φάση της καλλιέργειας διαλείποντος έργου
  - Ενώ δεν ισχύει κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε μεταβατικής κατάστασης
- Θα επικεντρωθούμε στα Μη Δομημένα και Μη κατανεμημένα μοντέλα

Ανάπτυξη που περιορίζεται από το υπόστρωμα

Η εξίσωση κορεσμού του Monod

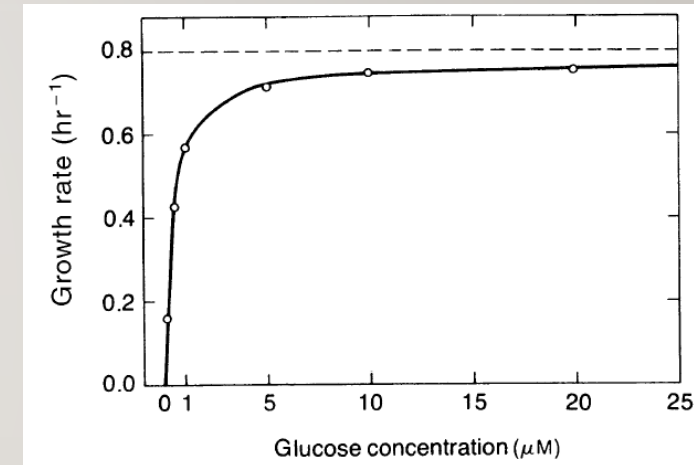
- Εξάρτηση του μ από τη συγκέντρωση του υποστρώματος
- Κινητική κορεσμού
- Παρόμοια με την κινητική Michaelis-Menten στην κινητική των ενζύμων
- Όταν έχουμε κυτταρικά συστήματα η εξίσωση που περιγράφει την κινητική κορεσμού είναι η **εξίσωση Monod**.

Ανάπτυξη που περιορίζεται από το υπόστρωμα

Η εξίσωση κορεσμού του Monod

- $\mu_{\max}$ είναι ο μέγιστος ειδικός ρυθμός ανάπτυξης και επιτυγχάνεται όταν $[S] \gg K_S$.
- Η σταθερά K_S είναι γνωστή ως σταθερά κορεσμού ή σταθερά ημίσειας ταχύτητας και ισούται με τη $[S]$ όταν το μ είναι ίσος με το μισό της μέγιστης τιμής του
- Δηλαδή, $K_S = [S]$ όταν $\mu = \frac{1}{2} \mu_{\max}$
- Για πολύ μικρά $[S]$ δλδ $[S] \ll K_S$, $\mu = (\mu_{\max} S / K_S)$.
- Η εξίσωση Monod είναι ημι-εμπειρική: προκύπτει από την προϋπόθεση ότι ένα ενζυμικό σύστημα που ακολουθεί κινητική Michaelis – Menten είναι υπεύθυνο για την πρόσληψη του S και ότι η ποσότητα αυτού του ενζύμου είναι αρκετά χαμηλή ώστε να καθίσταται ο ρυθμιστικός παράγοντας της ανάπτυξης.
- Δεν μπορεί να περιγράψει την κινητική όταν έχουμε παρουσία ή συσσώρευση παρεμποδιστικών παραγόντων

$$\mu_g = \frac{\mu_m S}{K_S + S}$$

Ανάπτυξη που περιορίζεται από το υπόστρωμα Εναλλακτικές εξισώσεις της εξίσωσης Monod

---

- Όταν η φάση ανάπτυξης περιορίζεται από το υπόστρωμα (δλδ το υπόστρωμα είναι ο περιοριστικός παράγοντας) έχουν προταθεί διάφορες εξισώσεις όπως:
- Η εξίσωση Blackman (ή μοντέλο δύο φάσεων). Η ασυνέχεια της εξίσωσης **Blackman** αποτελεί πρόβλημα σε διάφορες εφαρμογές.

$$\mu_g = \mu_m, \quad \text{if } S \geq 2K_s$$

$$\mu_g = \frac{\mu_m}{2K_s} S, \quad \text{if } S < 2K_s$$

- Η εξίσωση **Tessier** έχει 2 σταθερές ($\mu_{\max}$, K):
- Η εξίσωση **Moser** έχει 3 σταθερές ($\mu_{\max}$, K_s , n). Για $n=1$ η εξίσωση παίρνει τη μορφή της εξίσωσης Monod.

$$\mu_g = \frac{\mu_m S^n}{K_s + S^n} = \mu_m (1 + K_s S^{-n})^{-1}$$

Ανάπτυξη που περιορίζεται από το υπόστρωμα Εναλλακτικές εξισώσεις της εξίσωσης Monod

---

- Η εξίσωση Contois: $\mu_g = \frac{\mu_m S}{K_{sx} X + S}$ (εδώ εκτός από το S, το μ εξαρτάται και από το X).
- Η εξίσωση αυτή μπορεί να περιγράψει την κυτταρική ανάπτυξη σε υψηλές κυτταρικές πυκνότητες.
- Η εξίσωση Konak: $\frac{d[\frac{\mu}{\mu_{\max}}]}{d[S]} = k \mu_{\max}^{p-1} (1 - \frac{\mu}{\mu_{\max}})^p$
- Η εξάρτηση του μ από το S προκύπτει από την επίλυση μίας συνήθους διαφορικής εξίσωσης πρώτης τάξης.

Ανάπτυξη που περιορίζεται από το υπόστρωμα

Γενικευμένη εξίσωση Kargi και Shuler

$$\frac{d\mu_{rel}}{d[S]} = K(\mu_{rel})^m (1 - \mu_{rel})^p$$

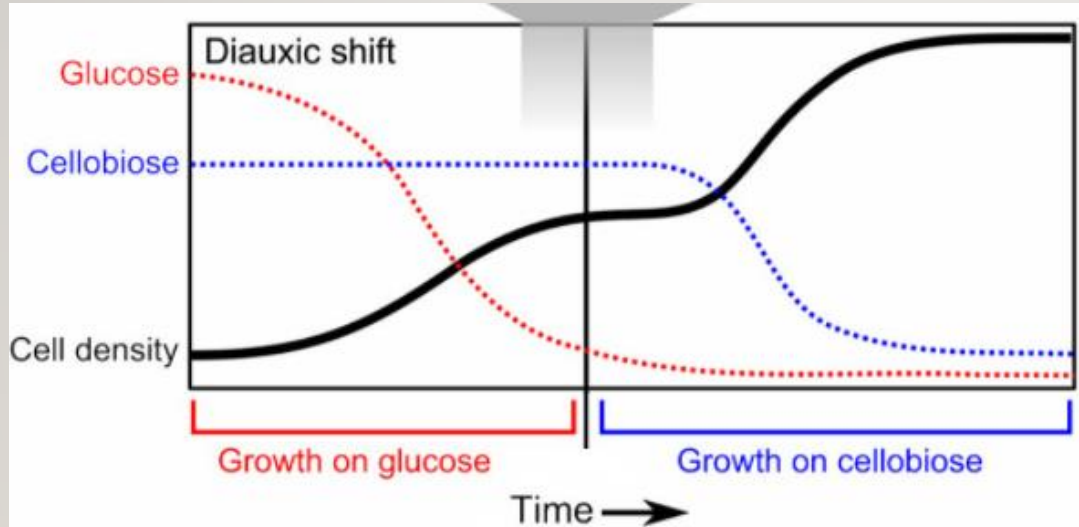
- Όπου $\mu_{rel} = \mu / \mu_{max}$

Σταθερές της γενικής διαφορικής εξίσωσης του μ για διάφορα μοντέλα

	m	p	K
Monod	0	2	$1/K_s$
Tessier	0	1	$1/K$
Moser	$1 - 1/n$	$1 + 1/n$	$n/K_s^{1/n}$
Contois	0	2	$1/K_{sx}$

Μοντέλο Πολλαπλών υποστρωμάτων

- Διαδοχική χρήση (διαυξική ανάπτυξη εναλλακτικών υποστρωμάτων)

$$\mu_g = \frac{\mu_m S}{K_s + S}$$

- Ταυτόχρονη χρήση (συμπληρωματικών υποστρωμάτων)
- Οι περιπτώσεις της **ταυτόχρονης χρήσης** διακρίνονται περαιτέρω επί τη βάσει του αν ο περιορισμός είναι ταυτόχρονος ή όχι.

Μοντέλο Πολλαπλών υποστρωμάτων

Ταυτόχρονη χρήση

- Ταυτόχρονος Περιορισμός

$$\mu = \mu_{\max} \frac{[S_1]}{K_{S1} + [S_1]} \frac{[S_2]}{K_{S2} + [S_2]}$$

- Μη ταυτόχρονος Περιορισμός

$$\mu = \frac{\mu_{\max 1} [S_1]}{K_{S1} + [S_1]}, \frac{[S_1]}{K_{S1}} < \frac{[S_2]}{K_{S2}}$$

$$\mu = \frac{\mu_{\max 2} [S_2]}{K_{S2} + [S_2]}, \frac{[S_1]}{K_{S1}} > \frac{[S_2]}{K_{S2}}$$

Μοντέλα με παρεμπόδιση υποστρώματος Haldane - Andrews

- Μερικές φορές σε υψηλές συγκεντρώσεις υποστρώματος, η ανάπτυξη αναστέλλεται και ο ρυθμός ανάπτυξης επηρεάζεται από το [S].
- Το μοντέλο αναστολής (ή παρεμπόδισης) της μικροβιακής ανάπτυξης είναι ανάλογο του μοντέλου ενζυμικής αναστολής.
- Μοντέλο Haldane - Andrews (1968)
- Εισαγωγή της σταθεράς παρεμπόδισης του υποστρώματος K_I

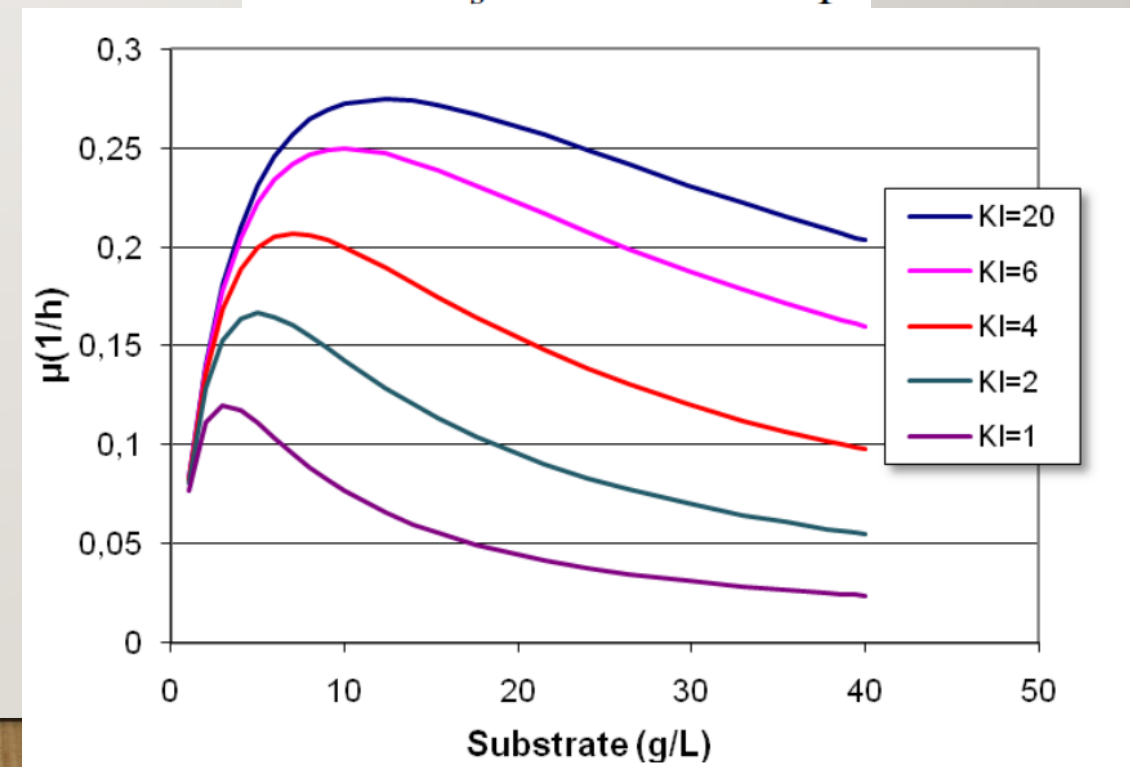
$$\mu_g = \frac{\mu_m S}{K_s + S + S^2 / K_I}$$

Μοντέλα με παρεμπόδιση υποστρώματος Haldane - Andrews

- Η συμπεριφορά της εξίσωσης Haldane απεικονίζεται στο διπλανό γράφημα
  - για διαφορετικές σταθερές αναστολής υποστρώματος (K_I) σε μονάδες g / L)
  - ενώ η σταθερά κορεσμού υποστρώματος (K_S) παραμένει σταθερή.
- Καθώς το K_I αυξάνει το αποτέλεσμα αναστολής υποστρώματος μειώνεται και η εξίσωση Haldane συγκλίνει στην απλή εξίσωση Monod
- Δλδ ο όρος S^2 / K_I είναι ίσος με μηδέν.

$$\mu_g = \frac{\mu_m S}{K_s + S + S^2 / K_I}$$

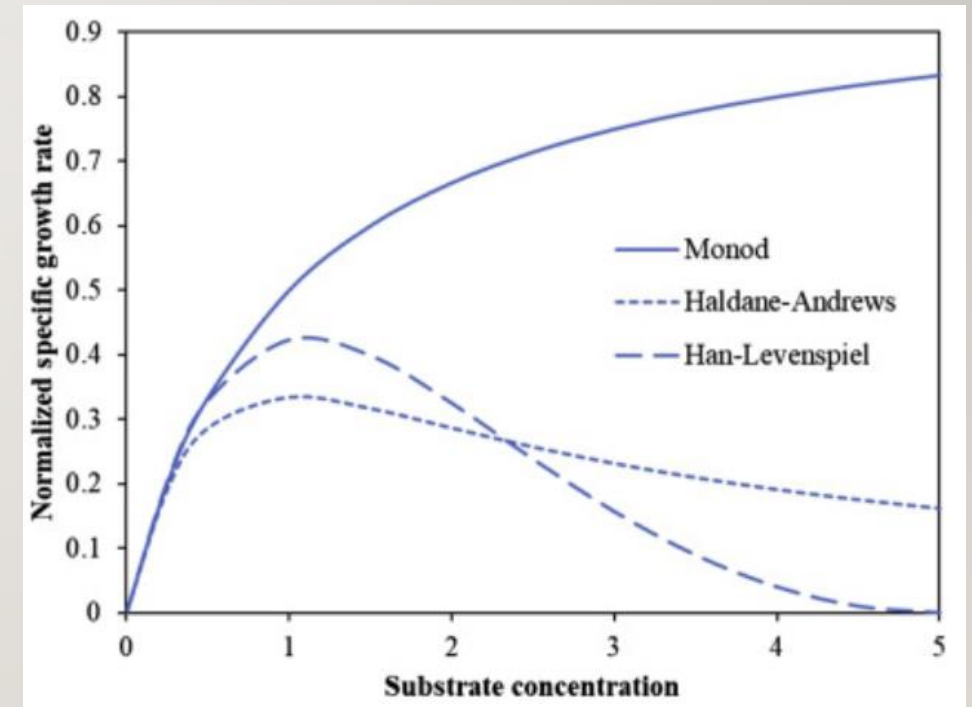
Μοντέλα με παρεμπόδιση υποστρώματος

Το μοντέλο του Han–Levenspiel

- Το μοντέλο του Han–Levenspiel περιγράφει την παρεμπόδιση υποστρώματος:

$$\mu = \mu_{max} \frac{S}{S+K_S} \left(1 - \frac{S}{S_{max}}\right)^m \left(1 - \frac{S}{S_{max}}\right)^n$$

- Όπου το S_{max} είναι η μέγιστη συγκέντρωση υποδρώματος όπου το μ γίνεται 0
- Ενώ το m και n είναι σταθερές παράμετροι της εξίσωσης παρεμπόδισης

Η αναστολή από το υπόστρωμα μπορεί να αποφευχθεί με αργή, σταδιακή προσθήκη του υποστρώματος στο θρεπτικό υλικό.

Μοντέλα με παρεμπόδιση προϊόντος (ή από τοξικές ενώσεις)

- Ο ρυθμός μικροβιακής ανάπτυξης αναστέλλεται από το προϊόν όταν αυτό βρίσκεται σε υψηλές συγκεντρώσεις.
- Έχουμε διάφορες εξισώσεις που μπορούν να περιγράψουν την παρεμπόδιση προϊόντος

$$\mu_g = \frac{\mu_m S}{K_s \left(1 + \frac{P}{K_p}\right) + S}$$

$$\mu_g = \frac{\mu_m}{\left(1 + \frac{K_s}{S}\right) \left(1 + \frac{P}{K_p}\right)}$$

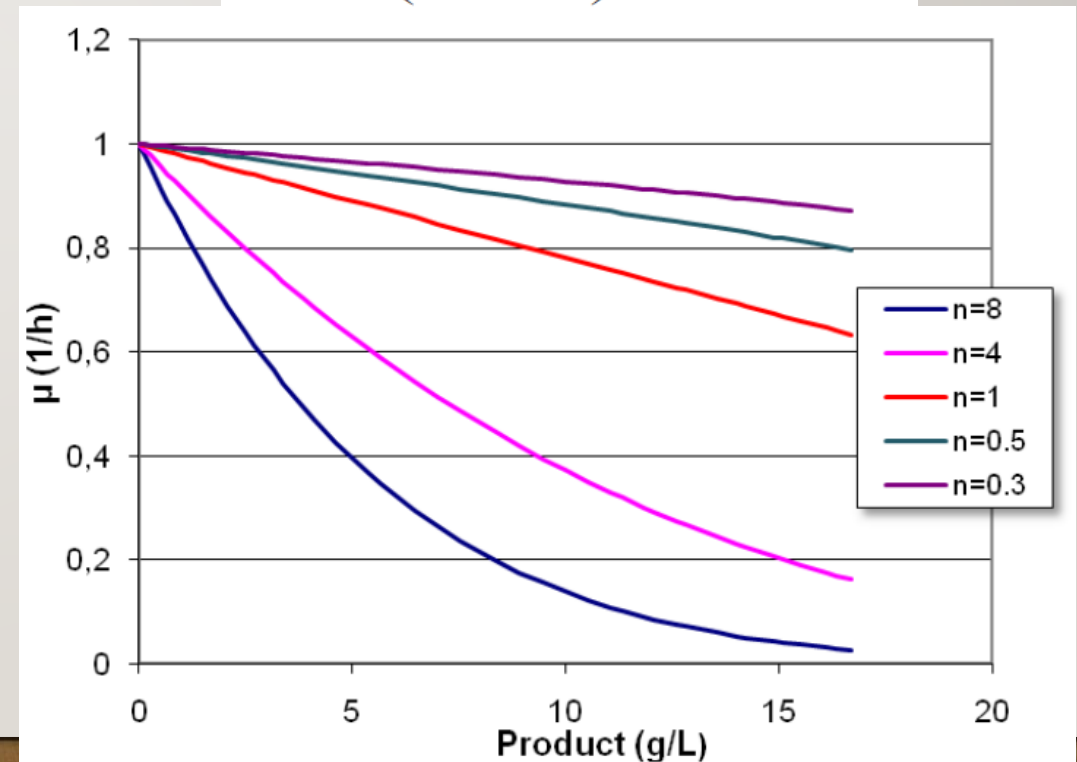
$$\mu_g = \frac{\mu_m}{\left(1 + \frac{K_s}{S}\right)} \left(1 - \frac{P}{P_m}\right)^n$$

- [P] είναι η συγκέντρωση προϊόντος (g-P/L).
- P_m είναι η κρίσιμη [P] πάνω από την οποία τα κύτταρα σταματάνε να αναπτύσσονται (g-P/L),
- Ο εκθέτης n (δεν έχει μονάδες) δείχνει την παρεμπόδιση μεταξύ του μ και των συγκεντρώσεων του προϊόντος.

Μοντέλα με παρεμπόδιση προϊόντος (ή από τοξικές ενώσεις)

- Καθώς το n αυξάνεται: αυξάνεται η παρεμπόδιση που προκαλεί το προϊόν και μειώνεται το μ .
- Προφανώς, καθώς το n μειώνεται στο 0 το αποτέλεσμα αναστολής του το προϊόν καθίσταται αμελητέο.
- Για το n ισούται με 1, ο ειδικός ρυθμός ανάπτυξης (μ) εξαρτάται γραμμικά από τη συγκέντρωση του αναστολέα.

$$\mu_g = \frac{\mu_m}{\left(1 + \frac{K_s}{S}\right)} \left(1 - \frac{P}{P_m}\right)^n$$

Παραγωγή βιομάζας

Παραγωγή βιομάζας

$$\frac{dX}{dt} = \mu \cdot X$$

$$\mu = \frac{\mu_m S}{K_s + S}$$

$$\frac{dX}{dt} = \frac{\mu_m S}{K_s + S} X$$

Παραγωγή βιομάζας

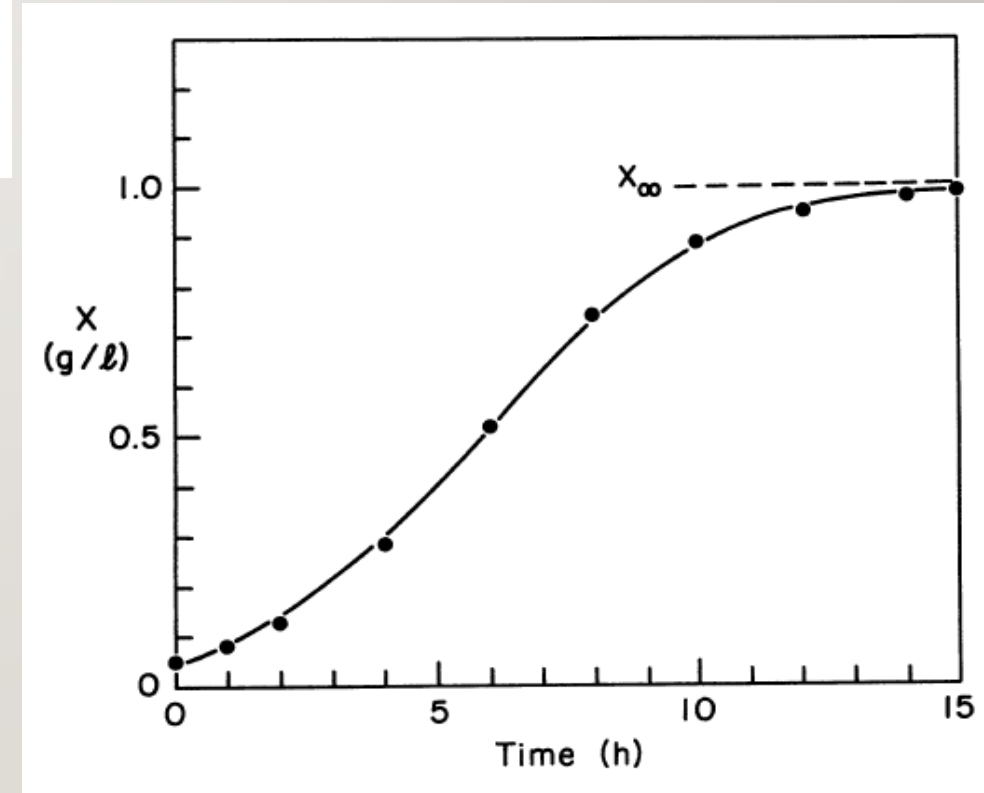
Το λογιστικό μοντέλο

$$\mu = k \left(1 - \frac{X}{X_{\infty}} \right)$$

$$\frac{dX}{dt} = kX \left(1 - \frac{X}{X_{\infty}} \right)$$

- Όπου X_{∞} η μέγιστη τιμή κυτταρικής μάζας
- k ο συντελεστής δυναμικού μεταφοράς
- Ολοκλήρωση της σχέσης με συνθήκες $X(0) = X_0$ μας δίνει τη λογιστική εξίσωση:

$$X = \frac{X_0 e^{kt}}{1 - \frac{X_0}{X_{\infty}} (1 - e^{kt})}$$

Παράδειγμα: Λογιστική Εξίσωση

- Παράγεται αιθανόλη από γλυκόζη με τη ζύμη *Saccharomyces cerevisiae* σε καλλιέργεια διαλείποντος έργου και λαμβάνονται τα ακόλουθα δεδομένα:

Time (h)	Glucose (S), g/L	Biomass (X), g/L	Ethanol (P), g/L
0	100	0.5	0.0
2	95	1.0	2.5
5	85	2.1	7.5
10	58	4.8	20.0
15	30	7.7	34.0
20	12	9.6	43.0
25	5	10.4	47.5
30	2	10.7	49.0

α) Να προσδιοριστεί ο συντελεστής δυναμικού μεταφοράς k , προσαρμόζοντας τα δεδομένα κυτταρικής μάζας στη λογιστική εξίσωση.

β) Να προσδιοριστούν οι συντελεστές απόδοσης $Y_{P/S}$ και $Y_{X/S}$

$$\frac{dX}{dt} = kX \left(1 - \frac{X}{X_{\infty}} \right)$$

Λύση Άσκησης

- Το (β) υπολογίζεται εύκολα από τα δεδομένα του πίνακα.

$$Y_{P/S} = \frac{-\Delta P}{\Delta S} = \frac{-(49 - 0)}{(2 - 100)} = 0.5 \frac{\text{gP}}{\text{gS}}$$

$$Y_{X/S} = \frac{-\Delta X}{\Delta S} = \frac{-(10.7 - 0.5)}{(2 - 100)} = 0.104 \frac{\text{gX}}{\text{gS}}$$

Time (h)	Glucose (S), g/L	Biomass (X), g/L	Ethanol (P), g/L
0	100	0.5	0.0
2	95	1.0	2.5
5	85	2.1	7.5
10	58	4.8	20.0
15	30	7.7	34.0
20	12	9.6	43.0
25	5	10.4	47.5
30	2	10.7	49.0

Λύση Άσκησης

- Για τον υπολογισμό του k λυνουμε την εξίσωση ως προς k χρησιμοποιώντας τα δεδομένα του πίνακα για κάθε μία χρονική στιγμή.

$$\frac{dX}{dt} = kX \left(1 - \frac{X}{X_{\infty}} \right)$$

$$k = \frac{\frac{1}{\bar{X}} \frac{\Delta X}{\Delta t}}{\left(1 - \frac{\bar{X}}{X_{\infty}} \right)}$$

Όπου $\bar{X}$ η μέση συγκέντρωση κυτταρικής μάζας για το χρόνο Δt
 Και X_{∞} η μέγιστη τιμή κυτταρικής μάζας ~ 10.8 g/L εφόσον η ανάπτυξη έχει ολοκληρωθεί σε περίπου 30 ώρες

Time (h)	Glucose (S), g/L	Biomass (X), g/L	Ethanol (P), g/L
0	100	0.5	0.0
2	95	1.0	2.5
5	85	2.1	7.5
10	58	4.8	20.0
15	30	7.7	34.0
20	12	9.6	43.0
25	5	10.4	47.5
30	2	10.7	49.0

Δt (h)	$\bar{X}$ (g/L)	$\frac{1}{\bar{X}} \Delta X / \Delta t$ (h ⁻¹)	$\left(1 - \frac{\bar{X}}{X_{\infty}} \right)$	k (h ⁻¹)
2	0.75	0.333	0.931	0.36
3	1.55	0.236	0.856	0.28
5	3.45	0.156	0.681	0.23
5	6.25	0.093	0.416	0.22
5	8.65	0.044	0.200	0.22
5	10.00	0.016	0.074	0.22
5	10.55	0.0057	0.023	0.25

Η τιμή $k=0.24 \text{ h}^{-1}$ μπορεί να περιγράψει την πλειονότητα των δεδομένων

Κατανάλωση υποστρώματος και Παραγωγή προϊόντος

Εξίσωση για την Περιγραφή της κατανάλωσης υποστρώματος

- Το ισοζύγιο μάζας της κατανάλωσης του υποστρώματος για παραγωγή διαφόρων μεταβολιτών.
- Ένας συντελεστής διατήρησης χρησιμοποιείται για να περιγράψει τον ειδικό ρυθμό κατανάλωσης υποστρώματος για τη διατήρηση των κυττάρων

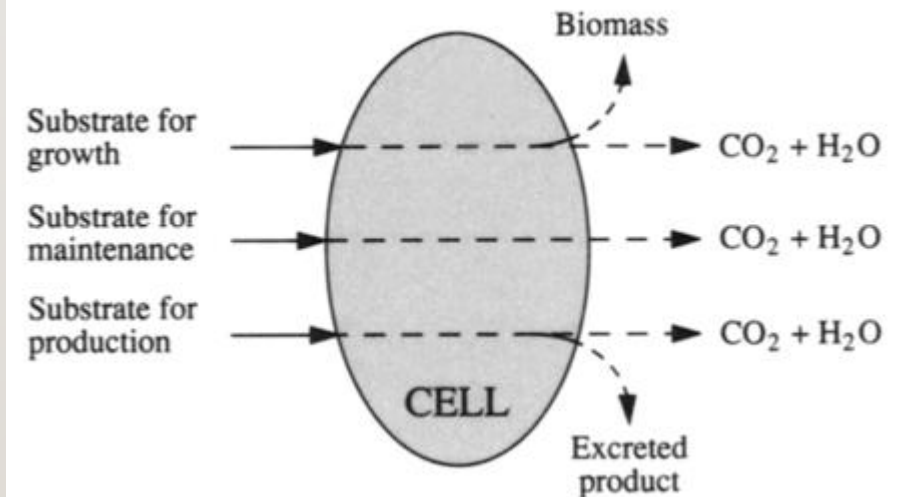
$$m \equiv - \frac{[dS/dt]_m}{X}$$

$$\frac{dS}{dt} = - \frac{1}{Y_X} \frac{dX}{dt} - m_s X - \frac{1}{Y_P} \frac{dP}{dt}$$

$$r_S = \frac{r_X}{Y_{XS}} + \frac{r_P}{Y_{PS}} + m_s x$$

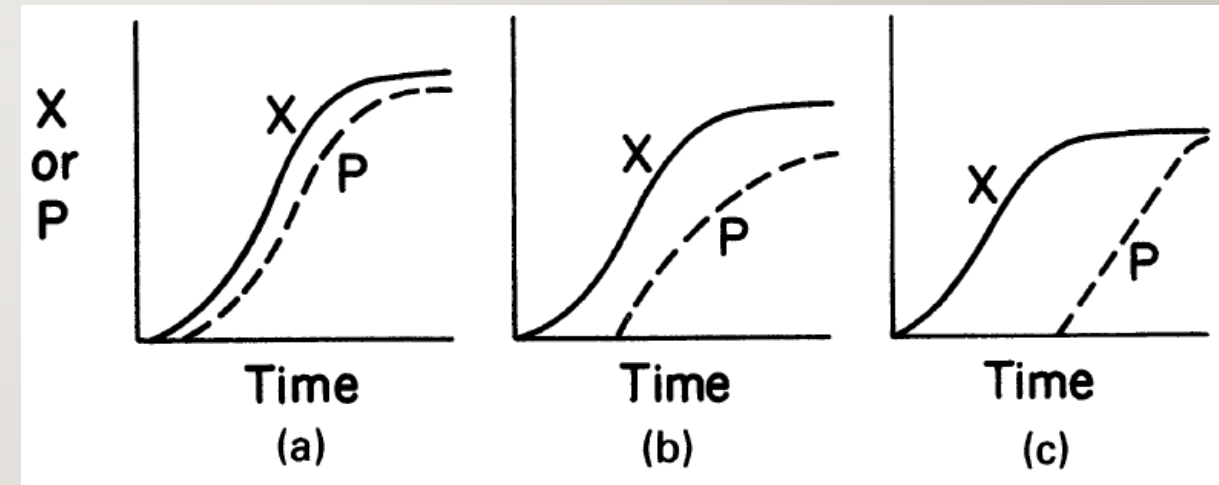
$$\Delta S = \Delta S_{\text{assimilation into biomass}} + \Delta S_{\text{assimilated into an extracellular product}} + \Delta S_{\text{growth energy}} + \Delta S_{\text{maintenance energy}}$$

Εξίσωση για την Περιγραφή της Παραγωγής Προϊόντος

- Ταξινόμηση μεταβολικών προϊόντων με βάση την κινητική
- (α) Προϊόντα συσχετιζόμενα με την ανάπτυξη, με ρυθμό παραγωγής ανάλογο του ρυθμού ανάπτυξης: $r_P = \alpha r_X$
- (β) Προϊόντα μικτής κινητικής: $r_P = \alpha r_X + \beta X$
- (γ) Προϊόντα μη συσχετιζόμενα με την ανάπτυξη, με ρυθμό παραγωγής ανάλογο της συγκέντρωσης της βιομάζας: $r_P = \beta X$

$$r_P = \alpha r_X + \beta X \quad \longrightarrow \quad \text{Εξίσωση Luedeking–Piret}$$

Παράδειγμα

- Κατά την ανάπτυξη ενός μύκητα σε διεργασία διαλείποντος έργου με υπόστρωμα γλυκόζη παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα δεδομένα:

Time (h)	Cell concentration (g/l)	Glucose concentration (g/l)
0	1.25	100
9	2.45	97
16	5.1	90.4
23	10.5	76.9
30	22	48.1
34	33	20.6
36	37.5	9.38
40	41	0.63

A) Υπολογίστε τον μέγιστο ειδικό ρυθμό ανάπτυξης.

B) Υπολογίστε την απόδοση της κυτταρικής μάζας.

Γ) Ποια η μέγιστη συγκέντρωση κυττάρων που αναμένει κανείς αν χρησιμοποιηθούν 150 g γλυκόζης με το ίδιο εμβόλιο;

ΛΥΣΗ

Solution A plot of $\ln X$ versus t yields a slope of 0.1 h^{-1} .

$$\text{a) } \mu_{\text{net}} = \frac{\ln X_2 - \ln X_1}{t_2 - t_1} = \frac{\ln 37.5 - \ln 5.1}{36 - 16} \cong 0.1 \text{ h}^{-1}$$

$$\text{b) } Y = -\frac{\Delta X}{\Delta S} = -\frac{41 - 1.25}{0.625 - 100} \cong 0.4 \text{ g cells/g substrate}$$

$$\text{c) } X_{\text{max}} = X_0 + YS_0 = 1.25 + 0.4(150) = 60.25 \text{ g cells/l}$$

Δομή Μαθήματος

Δρ. Ανέστης Βλυσίδης

Ισοζύγια μάζας
& Στοιχειομετρία

Κινητική Ενζυμικών
αντιδράσεων

Κινητική ανάπτυξης
μικροβίων & παραγωγή
Μεταβολικών προϊόντων

Εισαγωγικό
Μάθημα

Ανάντι και κατάντι
διεργασίες σε
συστήματα
βιοδιεργασιών

Σχεδιασμός &
Μηχανική
Βιοαντιδραστήρων

Κλιμάκωση βιοδιεργασιών,
μικτές καλλιέργειες,
αντιδραστήρες ετερογενούς
ανάπτυξης

Φαινόμενα μεταφοράς
μάζας και ενέργειας σε
έναν αντιδραστήρα

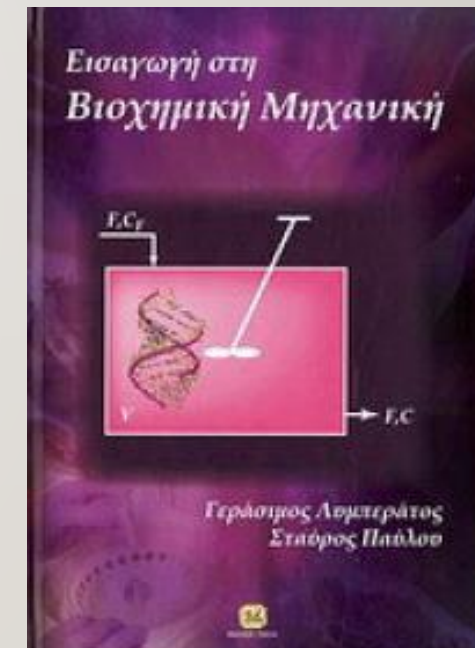
Βιβλιογραφία

Michael L. Shuler, Fikret Kargi, ΜΗΧΑΝΙΚΗ ΒΙΟΔΙΕΡΓΑΣΙΩΝ Βασικές Έννοιες, 2005, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις ΕΜΠ.

Λυμπεράτος Γ., Παύλου Στ., Εισαγωγή στη ΒΙΟΧΗΜΙΚΗ ΜΗΧΑΝΙΚΗ, Εκδόσεις Τζιόλα, 2011

Τι μάθαμε σήμερα

- Πως μπορούμε να εκφράσουμε το ρυθμό μιας αντίδρασης στις βιοδιεργασίες
- Υπολογισμός του ρυθμού της αντίδρασης από πειραματικά δεδομένων χρησιμοποιώντας την μέθοδο κλίσης μεσαίου σημείου
- Κινητική Μικροβιακής Ανάπτυξης σε Διαδικασίες Διαλείποντος έργου (Batch Growth)
- Πως μετράμε την συγκέντρωση της κυτταρικής μάζας
- Εξέταση Μη Δομημένων και Μη Κατανεμημένων μοντέλων
- Ανάπτυξη μοντέλων για την περιγραφή της βιομάζας
- Ανάπτυξη μοντέλων για την περιγραφή της κατανάλωσης του υποστρώματος και της παραγωγής Προϊόντος